

ŞİA'DA TAKİYYE KİMLİĞİNİ GİZLEMEN

Eleştirilecek husus, Şi'a'nın takiyyeyi diğer mezheplerden farklı ve önemli bir prensip olarak alması, bir ruhsat olmaktan öte bir azimet olarak telakki etmesi hatta akidede asla terk edilmemesi gereken bir farz olarak kabul etmesidir.

Arapça ق ي kökünden türemiş olan “تقية = takiyye” kelimesi; “korunmak”, “çekinmek” ve “sakınmak” anlamlarına gelmektedir. Takva bilinciyle ihtiyatlı davranan, haram işlemekten sakınan ve salih amel işleyerek nefsinin her türlü kötülükten koruyan kimseye “takiyy” denilmektedir.¹

Takiyye kelimesi lafız olarak Kur'an-ı Kerim'de geçmez. Ancak aynı kökten olan “تُكَّاهُ = tukah” sözü Âl-i İmrân suresinin 28. ayetinde yer alır.² Takiyye kelimesinin “takva” kelimesiyle kök ve anlam bakımından irtibatı vardır. Çünkü hem takvanın hem de takiyyenin temelini korku ve korunma oluşturur.³

Takiyyenin istilahi manası, “Açık ve muhtemel tehlileden korunmak maksadıyla inancın gizlenmesi” olarak tarif edilmiştir.⁴

İnsanın can tehlikesi dolayısıyla gerçek inancını gizlemesi Kur'an-ı Kerim'e de kolaylıkla dayandırılabilir. İçin⁵ can tehlikesi söz konusu olduğunda kişinin kalbindeki inancını gizleyebileceği ruhsatı hemen her mezhep tarafından kabul edilmiş bir vakiydir. Söz konusu ruhsatın delili de Peygamber (sav)'in, Ammar b. Yâsir'in davranışını tasvip etmesidir.⁶ Olayın şöyle gerçekleştiği rivayet edilir: Ammar b. Yâsir Mekke müşrikleri tarafından anne ve babasıyla birlikte yakalanır ve sırf imanlarından dolayı akla gelmedik işkencelere maruz kalırlar. Efendimiz (sav) onların yanından geçerken, “Ey Yasir ailesi! Sabredin, yeriniz cennettir.” buyurur. Ammar'ın anne ve babasını Mekke müşrikleri işkence yapıp öldürürler. Böylece Ammar (ra)'ın annesi

ve babası, İslam'ın ilk şehitleri olurlar.

Annesini ve babasını gözlerinin önünde ve işkenceler altında kaybeden Ammar (ra) müşriklerin işkencelerine artık dayanamayacağını anladığı bir anda, onların teklifini kabul ederek, “Muhammed'den hoşlanmadığı; müşriklerin ilâh olarak kabul ettikleri Lat ile Uzza'nın iyiliği” konusunda bazı sözler söylemeye zorlanır. Ammar (r.a.) bütün bu olanları Nebimiz (sav)'e anlatıp “Perişan oldum ya Rasulallah!” deyince, Nebimiz sorar: “Kalbini nasıl buldun?” Ammar cevap verir: “İman ile dopdolu.” Bunun üzerine Efendimiz şöyle buyururlar: “Eğer bir daha seni yakalarlarsa aynı şekilde davran!”⁷

İşte bu olay üzerine Allahü Teâlâ şu ayeti indirmiştir: **Kalbi güven (iman) dolu iken ağır baskı altında olan dışında her kim, inanıp güvendikten sonra ayetleri görmezlikten gelir ve görmezliği (kafirliği) içine sindirirse, Allah'ın öfkesi onların üstünde olur. Onların hak ettiği büyük bir azaptır.** (Nahl 16/106)

Bu manada bir baskı ve tehlike karşısında inancın gizlenmesinde ayıplanacak bir taraf olmadığı açıktır ve esasen buna itiraz eden de yoktur. Fakat Şi'a, bu istisnai durumun anlam çerçevesini iyice genişletmiş ve uygulamada bağlamını kopartmıştır. Şöyle ki; kişinin düşüncesini, inancını gizlediği her türden söz ve davranış takiyye olarak yorumlanmıştır. Eleştirilecek husus, Şi'a'nın takiyyeyi diğer mezheplerden farklı ve önemli bir prensip olarak alması, bir ruhsat olmaktan öte bir azimet olarak telakki etmesi, hatta akidede asla terk edilmemesi gereken bir farz olarak kabul

etmesidir.⁸ Şia bu ilkeyi zamanla ana prensiplerinden biri haline getirerek, yalnız hayatın doğrudan doğruya ve açıkça tehlikeye düştüğü zamanlarda değil, genel olarak düşmanca tutumun görüldüğü her yerde uygulama yoluna gitmiştir.⁹ Onlar takiyyeye sadece cevaz vermekle yetinmemiş, onu imamları da dâhil herkesin yerine getirmesi gereken bir ana görev olarak benimsemişlerdir.¹⁰ Neticede bir Müslümanın Kur'ân'da takva olarak gördüğünü, şia takiyye olarak görmeye başlamıştır.¹¹

Şimdi Şianın takiyye ile ilgili görüşlerini ve bu görüşleriyle ilgili Kur'ân'dan, hadisten, imamlarından ve müctehitlerinden getirdikleri delillerini sunmak istiyoruz:

1. Takiyyenin Oluşumu İle İlgili Görüşlerden Kısa Örnekler

Şia'nın kendi iddiasına göre takiyye, ilk insan olan Adem'den beri vardı. Hz. Âdem'in oğullarından Kâbîl, kardeşi Hâbîl'i öldürünce, Hâbîl'in taraftarları arasında 'takiyye/kimliğini gizlemek' başlamış ve günümüze kadar bir miras gibi gelerek Şiilik içerisinde devam etmiştir.¹²

Şia'nın takiyye inancını öne çıkarmasının altında yatan nedenlerin başında Emeviler ve Abbasiler döneminde her türlü zulme, takibe ve baskıya maruz kalmaları olduğunu söyleyebiliriz. Böyle bir sosyal ortam onları zamanla takiyye inancını geliştirmeye ve onu tahrif etmeye yetmiştir. İnsan haklarına riayet edilmediği, düşünce ve vicdan özgürlüğünün olmadığı ve yasakların fazla olduğu toplumlarda takiyye ahlâkı bir siyaset haline gelir. Yasaklar nedeniyle gerçek inancını toplumla paylaşamayan bireyler, gerçek kimliğini gizler ve kendinden istenilen ölçülerde davranırlar.¹³ Kendini takipten, tecavüzdten ve ölümden korumaya yönelik olan bu savunma zamanla din adamlarının uydurma rivayetleri ve fetvalarıyla tahrif edilmiş, Hicri 4. Asırdan sonra ise hiçbir din, ahlak, ahit ve kural tanımayan sinsi bir harekete dönüşmüştür.¹⁴

Böyle bir hareketi biz, Hıristiyanlığı tahrif eden ve İncil'e kendi mektuplarını ekleyen Pavlus'ta görmekteyiz:

"Yahudiler'le Yahudi gibi oldum. Amacım Yahudiler'i Mesih'e kazanmaktır. Bağlılığı sağlıksız olanlarla ben de sağlıksız biri oldum. Amacım bağlılıkta sağlıksızları Mesih'e kazanmaktır. Herkesle her şey oldum..."¹⁵

Her ne kadar Pavlus böyle yapmışsa da Hıristiyanlık bu tür davranışı tasvip etmemiştir. Fakat Yahudiler, Şia gibi

aynı düşünce ve amacı benimsemekte ve buna Kriptoculuk/Gizlilik demektirler. Türkiye’de Yahudiliğini gizlemek suretiyle Yahudiliği uygulayan ve onun hayrına çalışan, bir buçuk milyon Kripto Yahudisi yaşadığı söylenir.¹⁶

2. Takiyye ile İlgili Kur’ân’dan Çıkarılan Deliller

Kur’ân, zor durumlarda ve ölüm gibi tehlikeli hallerde Müslümanların nasıl davranacaklarının örneklerini vermektedir. Fakat Şia, Kur’ân’da verilen bu istisnai halleri, akidelerinin bir parçası ve siyasetlerinin bir malzemesi haline getirmiştir. Şia’nın takiyye ile ilgili Kur’ân’dan gösterdikleri delilleri, kendilerinin anlattığı ve uyguladığı takiyyeyle bir ilişkisi olup olmadığını biz kısa ve öz cümlelerle cevaplamakla birlikte genelde ayetleri okucularımızın fitratına ve anlayışına bırakmayı uygun gördük. Kur’ân’da takiyyeyle ilgili en çok

kullanılan ayetlerin başında Âl-i İmrân suresinin 28. ayeti gelmektedir:

Müminler, müminleri ikinci sıraya alıp kafirleri dost edinmesinler; kim böyle yaparsa Allah katında bir değeri yoktur; ancak, onlardan gelebilecek bir TEHLİKEDEN SAKINMANIZ başkadır. Allah sizi Kendisiyle korkutur, dönüş Allah’adır.

Allah Teâlâ, bu ayette müminlerin zorda kaldıkları zaman yaptıkları şeylerden muaf tutulacaklarını bildirmektedir. Dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de şudur ki, bu ayette bir müminin gerçek kimliğinin gizlenmesi gerektiğinden bahsedilmez.

Buna benzer ve aynı zamanda takiyyeye de delil gösterilen bir başka ayet En’âm Suresi 119. ayetidir:

Allah, ZORDA KALMADIĞINIZ SÜRECE yenmesi haram (yasak) olanları size açık açık bildirmiştir.

Her iki ayetten de anlaşıldığı gibi, tehlikede olmak ve zorda kalmak durumlarında Allah, müminlerin yaptıklarını mazur görmektedir. Bu, şeriatla da kabul görmüş bir kaidedir: *“Zaruretler mahzurları mubah kılar.”* kaidesi mezheplerin de ittifakla kabul ettikleri bir görüştür. Eğer bu ayetleri Şia’nın anladığı takiyyeye yani, tehlikeli gördüğümüz her toplum ve çevrede uygularsak o zaman mevcut durumda bütün kafirlere dost görünmeyi, içki içmeyi, zina, hırsızlık yapmayı, yalan konuşmayı, puta tapmayı caiz görmeliyiz.

Savundukları takiyyeye malzeme yaptıkları ayetlerden biri de yukarıda verdiğimiz Nahl 106. ayetidir:

Kalbi güven (iman) dolu iken AĞIR BASKI ALTINDA OLAN dışında her kim, inanıp güvenden sonra ayetleri görmezlikten gelir ve görmezliği (kafirliği) içine sindirirse, Allah’ın öfkesi onların üstünde olur. Onların hak ettiği büyük bir azaptır.”

Bu ayetin neredeyse bütün Sünni ve Şia tefsir kitaplarında nüzul sebebi yukarıda örneğini verdiğimiz Ammar hadisesiyle irtibatlandırılmaktadır. Ammar’ın da hangi durumla karşılaşarak takiyye yaptığı bilinmektedir.

Şia, Mü’min Suresi 28. ayetini de bu konuda çok kullanmaktadır. Bu ayette Mûsa’yı öldürmek isteyen

Firavun'a karşı savunma yapan birinden bahsedilir. Bu şahıs Firavun'un ailesinden olduğu ve Mûsa gibi ölümle yüz yüze gelme tehlikesine karşı –bir anlamda hem de kendini savunmak suretiyle- şöyle dediğini Kur'ân anlatmaktadır:

Firavun ailesinden, imanını gizleyen bir mümin kal-kıp dedi ki: Bir adamı, Sahibim Allah'tır, dediği için mi ÖLDÜRÜYORSUNUZ? Halbuki size, Sahibinizden o açık belgelerle (mucizelerle) gelmiştir. Eğer yalancıysa, yalanının cezasını çeker. Dürüstse, yaptığı tehditlerin bir kısmı başınıza gelebilir. Allah, aşırılık eden yalancı birini yola getirmez.

Ölümlerle karşılaşılacağı ve tedbir için yapılması mecbur görülen bir başka olay ise, Kehf suresinin 19 ve 20. ayetlerinde gözükmektedir:

Birimizi şu gümüş para ile kente gönderelim de hangi yiyecek daha temiz ise bize ondan karnımızı doyuracak şeyler getirsin. Çok dikkatli davransın; bizi kimseye sezdirmesin diye ilave ettiler. Çünkü ellerine geçirseler taşıyarak BİZİ ÖLDÜRÜRLER ya da kendi dinlerine döndürürler de sonsuza kadar umduğumuza kavuşamayız.

Bu verilen ayetlerin de hiçbiri Şia'nın tahrif ettiği takiiye anlayışına delil olamaz. Çünkü, bu ayetlerde ölüm tehlikesinin olduğu açıkça bildirilmektedir.

Takiyyeye delil getirilen bir başka ayet: Enbiya 63. ayetinde İbrahim aleyhisselamın müşriklerin putlarını kırıp sonra da büyük putu işaret ederek: **Belki büyükleri, şu yapmıştır. Konuşabiliyorlarsa parçalanmış olanlara sorun!** sözüyle, İbrahim (a.s.)'ın yalan konuşarak takiiye yaptığını ileri sürmeleri; İbrahim'in hikmet sahibi olduğunu bilmemekten ve bu olayda Onun eleştiri ve alay metodunu kullandığını anlamamaktan kaynaklanmaktadır. Zaten sonraki ayetlerde İbrahim'in kendileriyle alay ettiğini ve kimliğini, inancını onlara anlattığını, bunun sonucunda da müşriklerin onu yakmaya çalıştıkları görülmektedir.

Bakara suresi 195'te geçen **Allah yolunda harcama yapın da kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Güzel davranın. Allah güzel davrananları sever.** ayetini ise takiiyeye delil göstermeleri, iddialarına de-

lil bulamayıp, bâtil bir kıyasa başvuran kimselerin haline benziyor. Çünkü verilen ayetin takiiyeye bir ilgisi olmayıp, infakla ilgili olduğu açıktır.

Yûsuf suresinin 76. ayetinde Yusuf'un takiiye yaptığı, bilerek kardeşlerini aldattığı söylenir. Ayet şöyledir:

Yusuf, öz kardeşinin yükünden önce ötekilerinin yüklerinde arama yapmaya başladı. Sonra tası öz kardeşinin yükünden çıkardı. Biz Yusuf için böyle bir oyun kurduk. Yoksa kralın kanununa göre Yusuf kardeşini alıkoyamazdı, Allah tercih ederse başka. Biz tercih ettiğimiz kişiyi kat kat yükseltiriz. Her bilenin üstünde daha iyi bilen vardır.

Aslında buradaki olayın bir arka planı olduğu malumdur. Yusuf aleyhisselam, bu oyunla kardeşlerinin kendine yaptıkları haksız fiile karşılık veriyor. Kardeşleri babalarına, Yusuf için verdikleri koruma sözünü Bünyamin için de vermişlerdi. Yusuf için verdikleri sahte sözlerinin cezasını Bünyamin için verdikleri samimi sözlerini yerine getiremeyerek çekmiş oldular. Burada kimse yalan söylemediği gibi, yapılmış bir haksızlık da yoktur. Bünyamin olgun bir kişi olduğu için onun onayı da alınmıştır. Yusuf, kardeşlerinin kendine yaptıkları haksız fiile karşılık onlara, denk bir ceza vermek istemiştir.¹⁷

3. Hadisten Çıkarılan Deliller

Takiyyeye ilgili bütün mezheplerin esas aldıkları hadis, konunun başında sunduğumuz Ammar hadisidir ki, bu hadisi yukarıda açıklamaya çalıştık.

Resulullah (sav)'a ilk vahiyden sonra üç yıla kadar vahiy gelmediği rivayet edilir. Bu rivayet doğru olsa bile, bunun gizli bir davetle ilgisi yoktur. Çünkü Resulullah

Nebi (sav)'in, Mekke döneminde müşriklerin en ağır baskısı ve ölüm tehlikesi olduğu halde Şia'nın iddia ettiği takiiyeyi hiçbir zaman uygulamadığını kaynaklardan görmek mümkündür.

kendine gelen şeyin ne olduğunu tam olarak kavrayamamış ve kendisi henüz açık tebliğle görevlendirilmemiştir. Nebi(sav)'in, Mekke döneminde müşriklerin en ağır baskısı ve ölüm tehlikesi olduğu halde Şia'nın iddia ettiği takiyyeyi hiçbir zaman uygulamadığını kaynaklardan görmek mümkündür. Sahabesinin Habeşistan'a, Medine'ye; kendisinin Medine'ye hicret etmek yerine, neden takiyye yaparak Mekke'de kalmıştır? Sadece Medine'ye hicreti gizli yaptığı için Şia tarafından takiyyeye yorumlanmaktadır. Olaylardan bu tur çıkarımlar, saadet asrını ve Allah'ın kitabını tümüyle örnek alıp uygulamak yerine, birkaç olayı kıyas maal-fârik (alakası olmayan mükayese) yaparak kendi amaçları doğrultusunda kullanmaları ve dinde genel hükme varmaları, Şia din adamlarının din algısının ne kadar samimi olduğu şüphesini beraberinde getirmektedir. Nebimize ve imamlara atılan aşağıdaki iftiralar şüphemizin esassız olmadığını ve böyle bir din algısının ne kadar vahim olduğunu bir daha kanıtlar mahiyettedir:

*"Siz Allah'ın dini üzeresiniz. Her kim bunu gizlerse Allah onu aziz kılar. Her kim de bunu duyurursa Allah onu zelil kılar."*¹⁸

Böyle bir rivayetin İslam'ın ana sütunlarına ve Kur'an'ın onlarca ayetine ters olduğu ortadadır. Şu ayet bile tek başına bunun aleyhine delildir:

Ey Elçi! Rabbinden sana ne indirilmişse onu tebliğ et. Tebliğ etmezsen görevini yapmamış olursun. Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Allah, ayetleri görmezlik edenleri yola getirmeyecektir. (Mâide 5/67)

Nebi (s.a.v.) münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy'in cenaze namazını kıldıktan sonra Allah tarafından uyarılmasını ve bu konuyla ilgili nazil olan ayeti Şia tersin-

Bu anlayışın
Şia'ya sonradan yerleştiğinde
şüphe yoktur. Zira,
İmamların bu anlayıştan uzak
oldukları aşikardır.

den alarak, ayetin namaz kılmadan önce inmiş olduğunu, dolayısıyla Nebimizin Allah'ın yasağını takiyye yaparak çiğnediğini söylemektedir:

*Resulullah, Abdullah b. Ubey öldüğü zaman onun cenaze namazını kıldı. Bunun üzerine Ömer: "Allah bunu sana yasaklamadı mı?" diye sordu. Resulullah sustu. Ömer tekrar "Ya Resulallah! Allah bunu sana yasaklamadı mı?" diye sorması üzerine Resulullah, "Yazık sana! Benim ne dediğimi biliyor musun? Ben: Allahım! Onun karnına ve kabrine ateş doldur, onu cehenneme gönder" dedim.*¹⁹

Şia, takiyyeleri uğruna Resulullah'ı bile ikiyüzlü gibi göstermeye çalışmakta ve örnek alınamayacak bir kişiye dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Halbuki, Allah kitabında resulunun ve yanındakilerin nasıl birileri olması gerektiğini şöyle öğütlemektedir:

Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz O, yaptıklarınızı hakkıyla görür. (Hüd 11/ 112)

4. İmamlarından Aktarılan Deliller

Şia kendince münafıklıkla takiyyeyi şöyle ayırt etmektedir:

"İnkarcılar, Müslümanları kandırmak için onlardan görünürlerse buna "münafıklık"; Müslümanların kafirleri kandırmak için onlardan görünmesine "takiyye" denmiştir."

Yâni kâfirlerin yaptığı ikiyüzlülük "münafıklık"; kendilerinin yaptığı ikiyüzlülük ise "takiyye" olmuş oluyor. İnsana şahsiyet, kimlik, dürüstlük kazandırmayı amaçlayan dinimizi maalesef Şia din adamlarının çoğu takiyye anlayışı ile yok etmeye çalışmaktadır ki, bunu şimdi vereceğimiz örneklerde daha net görebileceğiz.

Şia'nın en yaygın iddialarından biri; "Hz. Ali'nin kendi imâmeti hakkında nass (ayet) bulunduğu halde ilk üç Halifeye ses çıkarmamış olması, takiyye yapmasından kaynaklanır." demeleridir. Ebu'l-Hasan el-Eş'arî, Şia'yla ilgili açıklamalarında onların, imamın takiyye

halinde kendisinin imam olmadığını söyleyebileceğini²⁰ hatta Nebi aleyhisselam ve imamların takiyye yoluyla küfre rıza gösterip fıska müracaat edebileceğini iddia ettiklerini²¹ ifade etmiştir.

İlk önce böyle bir nassın bulunduğunu söylemek Şia'ya mahsus bir iddiadır.²² Allah'ın kitabında böyle bir ayetin varlığı ve sahabe arasında Ali (r.a.)'ın Resulullah'ın yerine halef tayin olunması gerektiği ile ilgili bir bilgi yoktur. Böyle bir şeyin olup yerine getirilmemesi hem Ali'nin hem de bütün sahabenin verilen göreve ihanet etmesi ve kötüye kullanması anlamına gelmektedir.²³

Bir insanın kendisiyle ilgili Kur'an'da özel bir emir olduğu halde –üstelik böyle bir konuda– bu emri yerine getirmeyip takiyye yapması, Allah'a karşı görevini yerine getirmemesi sayılır. “Esedullah=Allah'ın arslanı” künyesi verilen birine böyle bir şeyi yakıştırmak; bırakın böyle bir övgüye layık olmayı, sıradan bir Müslüman için hoş görülecek davranış değildir. Cesaret ve ilmiyle tanınan birinin yakınında bulunanlara hep takiyye ile davrandığını söylemek, o adamın cesareti ve ilmiyle alay etmesi anlamına gelmektedir.

Şia kaynaklarında Ali (r.a.)'ın takiyye ile ilgili şöyle dediği rivayet edilmektedir:

“Takiyye mü'minin en faziletli amelidir. Takiyyesi olma-

yanın dini de yoktur.”²⁴

Şia'nın böyle bir takiyye anlayışına yine Ali (r.a.)'ın Mısır valisine yazdığı emirnamesiyle cevaplandırmak yerinde olacaktır:

“Verdiğin sözü tutmak için gerekirse hayatını bile feda et, çünkü arzularının çeşitli, görüşlerinin ayrı olmasına rağmen insanların, Allahın farzları arasında ahitlere vefa göstermek kadar üzerinde birleştikleri bir şey yoktur. Hatta müşrikler de hainlerin vahim sonuçlarını gördükleri için Müslümanlara karşı ahde vefayı gözetiyorlar. Sakın verdiğin sözden dönme! Sakın ahdine hıyanet etme; sakın düşmanı aldatma. Zira başarısızlığa ve yoksun kalmaya mahkum akılsızlardan başkası Allaha karşı gelmek cüretini gösteremez.”²⁵

Hüseyin b. Ali'ye de şöyle bir isnad yapılmaktadır:

“Takiyye olmasaydı, dostumuz kim, düşmanımız kim bilinmezdi”²⁶

Hüseyin (r.a.), hayatı, davası ve zulme boyun eğmesi, şecaeti ile bilinen nâdir şahsiyetlerdendir. Onu, şahsiyetini gizleyen ve bu yönüyle dost düşmanını sezemeyen biri olarak algılamak ve yukarıdaki cümleyi ona has kılmak hem Hüseyin'e hem de onun şecaatine gölge düşürmektir. Eğer bu sözler ona ait ise, o neden takiyye yapmamış; kendisinin, çocuklarının ve yakınlarının şehit olmasına, esir düşmelerine göz yummuştu? Halbuki Hüseyin, Firavun karşısında iman edip, imanlarını koruyan ve şahadet şerbetlerini içen sihirbazların şecaatini göstermiştir.²⁷

Hüseyin'in oğlu Ali b. Hüseyin'den şunu naklederler:

“Allah, mü'minin bütün günahlarını affeder, onu dünyada ve ahirette temizler, ancak şu iki günahı affetmez; takiyye'yi terk etmek ve kardeşlerinin haklarına riayet etmemek.”²⁸

Bu rivayet Allah'ın kitabıyla açıkça çelişmektedir. Çünkü Allah Teâlâ Nisâ 116. ayette şöyle buyurmaktadır:

Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları, dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a ortak koşan, kuşkusuz, derin bir sapıklığa düşmüştür.

Beşinci İmam Muhammed b. Ali el-Bâkır'ın, takiyyeyle ilgili: "Bizim takiyye hakkındaki inancımız şudur: "Takiyye vaciptir ve onu terk eden namazı terk edenle aynı durumdadır" dediği nakledilmiştir.²⁹ Yine aynı imamın, "Takiyyeden daha değerli ne vardır? Takiyye, müminin cennetidir, eğer başınızda adaletsiz ve zalim bir idare varsa onlarla zâhiren kaynaşın, içinizden de onlara karşı çıkın." dediği de nakledilmiştir.³⁰

Oğlu Câfer b. Bakır'dan da şöyle rivayet edilir:

"Takiyye benim ve atalarımın dinidir; takiyyesi olmayanın dini, imanı da yoktur. Dinin onda dokuzu takiyyedir." "Allah'a yemin olsun ki benim için yeryüzünde takiyyeden daha değerli hiçbir şey yoktur, takiyye yapana Allah yüceltir, takiyye yapmayanı ise, alçaltır. el-Kâim ortaya çıkıncaya kadar takiyye yapmak vaciptir ve asla terk-i caiz değildir. Takiyyeyi el-Kâim'in ortaya çıkışından önce terk eden kimse Yüce Allâh'ın dininden ve İmâmiyye mezhebinden çıkmış, Allâh'a, Rasûl'üne ve imamlara muhalefet etmiş olur" demiştir.³¹

Şia'nın övündüğü ve ilmine toz kondurmadığı, İran'da İslam devleti kurduğuna ve ehl-i sünnete karşı hoşgörülü olduğuna inandıkları Ayetullah Humeyni takiyyeyi Şia alemine şöyle takdim etmektedir:

"Sünnîlerin bulunduğu yerde, kişinin mal, can ve namusunu koruması için takiyye yapması vaciptir. Bu, akilla çelişmez."³²

Allah'ın kitabına, Resulunun tatbikatına, imamların hayatına zıtlık teşkil eden, aynı zamanda Müslümanların şahsiyetini yok eden, alçaltan, aralarına güven-sizlik ve tefrika sokan bu gibi pek çok rivayet örnekleri vermek mümkündür.

5. Şianın Takiyye Anlayışına Şia Alimlerinin Eleştirisi

Günümüz Câferî alimlerinden Mûsa el-Müsevî takiyye'ye şiddetle karşı çıkar ve takiyye'yi imamlara nispet etmenin büyük bir hata olduğunu söyler:

"Bu anlayışın Şia'ya sonradan yerleştiğinde şüphe yoktur. Zira, İmamların bu anlayıştan uzak oldukları aşikardır.

Müsevî, takiyyeyi Şia'nın afyonu olarak görmekte "Takiyye benim ve babalarımın dinidir." sözünün İmam Câfer'e ait olmayıp bunun o imama karşı iftira ve yalandan başka bir şey olmadığını söylemektedir.³³ Şia'nın takiyye anlayışına şöyle irad tutmaktadır:

"Rasûlullah mı takiyye yaptı? Hz. Ali mi, safındaki kuvvetli olanlara karşı çıkararak Muaviye ile sulh yapan Hz. Hasan mı? Kendisinin, taraftarlarının ve çocuklarının şehid olacağını bile bile Yezid'e karşı çıkan Hz. Hüseyin mi, (Ali b. Hüseyin ve Hz. Zeyneb Yezidin karşısında nasıl davrandılar?) Ebû Bekir'in torunu³⁴ olmakla övündüğünü söylerken Câfer-i Sâdık mı takiyye yaptı?³⁵ İçimi yakan ve kalbimi dilhûn eden husus da takiyyenin avamı da aşarak mezhep liderlerinin kalbine yerleşmesidir. İşte Şiîleri bu liderlerin pençesinden kurtarmaya çağırılmamız buradan kaynaklanmaktadır. Dînî bir lider, takiyye adı altında halka karşı sözünde ve işinde aldatma yolunu seçmişse, umum halkın salâhı beklenebilir mi?"³⁶

Müsevî sözlerine şöyle devam ediyor:

"Mutlak manada şuna inanıyorum: Dünyada Şia kadar, takiyye fikrini ve uygulamasını kabul edip kendini zelil kılan, aşağılayan başka bir toplum yoktur. Bu noktada samimiyetle dua ediyor ve Şia'nın kendisine bırakın takiyyeyi uygulamasını, düşünümlerini bile yakıştıramadığı günü bekliyorum!"³⁷

Çağımız Şiî yazarlarından Abdülbâkî Gölpinarlı:

"Takiyye; dine, imana, Müslümanların özgürlüğüne zarar vermesi ihtimali göz önüne alınarak terk edilir. Aksi halde İslam düşmanlarına yardım etmek, zulme riza mahiyetini alır ki bu, küfre dek varan bir şeydir. Nebi aleyhisselam,

hiçbir vakit böyle bir harekette bulunmamıştır, hatta bu çeşit hareketi kinamış, yapılmamasını buyurmuştur. Oni-ki imam da böyle bir zilleti hoş görmemişlerdir.”³⁸

Ali Şeriatî de Şia din adamlarının takiiye ve taklit anlayışı ile ilgili:

“Takiyye ve taklit adına halkı susturan din adamları on-ları kendi hatalarını irdelemekten vazgeçirdiler ve iba-det, tezkiye bahanesiyle kendilerine itaatkâr kıldılar.”³⁹

Prof. Dr. İhsan İlahi Zâhir, Şianın takiiye anlayışını şöyle eleştirmektedir: “Şiîler yalana “takdis ve ta’zim”

süsü vererek ona kendi isminden başka bir isim takmak suretiyle ‘takiyye’ adını verdiler.”⁴⁰

Maalesef, takiiyeyi akide esaslarından biri olarak gören Şia, Mekke müşriklerinin bile kendilerine yakıştırmadığı ahde vefasızlığı, ikiyüzlülüğü takiiye gibi algılayarak kendine inanç esaslarından biri olarak benimsemiştir. Bu da onları kimliği belirsiz, her an ihanet edebilecek, güvensiz bir yer altı toplumu haline getirmiştir.⁴¹

Neticede, böyle bir akideye sahip Şiîlerle diyalog kurmanın imkansız olduğu ortadadır. Onların ne zaman takiiye ile amel edip ne zaman etmediklerini bilmek mümkün değildir.

Notlar

1. İbn Manzûr, Lisânül-Arap, XV, 378.
2. Âl-i İmrân 3/28.
3. Bkz. er-Râgıb el-İsfehânî, Hüseyin b. Muhammed, ‘el-Müfredât’, “v.k.y.” md.
4. Abbas Ali Musevi, Şübûhatu havle’s-Şia, Müessesetü’l-a’lemi li’lmatbuat, Beyrut t.y., 11; İlhan, Avni, “Takiyyenin Doğuşu ve Gelişmesi”, DEÜF Dergisi, İzmir, 1985, S. 2.
5. Mü’minler, inananları bırakıp, kâfirleri dost edinmesin. Kim böyle yaparsa Allah ile dostluğu kalmaz. Ancak onlardan korunmanız başka. [Âl-i İmrân 3/28].
6. et-Taberi, a.g.e., III/140-141.
7. İbn Sa’d, Tabakat, c. III, s. 249.
8. İbn Bâbeveyh el-Kummî, Ebû Ca’fer Muhammed b. Ali ‘Risâletü’l-İtikâdâtü’l-İmâmiyye’, trc. Ethem Ruhi Fiğlalı, [Şii-İmamiyye’nin İnanç Esasları] Ankara, 1987, s. 128-129.
9. “İçki içmek ve mesh üstüne meshetmek dışında, her şeyde takiiye yapılır.” [Kuleynî, Kâfi, c. II, s.220]
10. Bkz. Fazlur-Rahman, İslâm, çev.: Mehmet Dağ, Mehmet Aydın, Selçuk Yay., İstanbul 1980, s. 241.
11. Örneğin, Doğrusu Allah katında en üstün olanınız, en çok çekinenizdir. [Hucurât 49/13] ayeti hakkında Câfer es-Sâdik’a soruldu. Dedi ki : “En çok çekineniz, takiiye ile amel edeninizdir.” [Ethem Ruhi Fiğlalı, Şii-İmamiyye’nin İnanç Esasları, s. 128.]
12. Bk. Kuleynî, a.g. e.”, c. II, s. 223; Ayyâşî, Tefsiru’l-Ayyâşî, c. I, s. 123-124, 339-340.
13. Necati Alkan, “Yasaklamanın Psikodinamiği ve Terörizm”, Strateji Merkezi Başkanlığı, Ekim 2004, s. 12.
14. Musa el-Musevi, “İmamiyyede Takiyye”, Çev: Doğan Kaplan, s. 282.
15. İncil, “Pavlusun Korintoslulara Mektubu, 9”, Bab: 20-23.
16. Mehmet Şevket Eysi, ‘Akademî Dergisi’, 22 Şubat, 2010.
17. Abdülaziz Bayındır, Yusuf 76. Dipnot.
18. Kuleynî, a.g.e., c. II, s. 220.
19. Kuleynî, “Furuul-Kafi”, c. III, s. 174.
20. Eş’arî, “Makâlâtü’l-İslamiyyîn”, c. I, s. 89.
21. Eş’arî, “a. g. e.”, c. II, s. 162.
22. Kaynaklarında; Nebi aleyhisselam, Veda Haccı’ndan dönerken yolda Mâide süresinin Ey Allahın elçisi! Rabbinden sana indirileni tebliğ et; eğer bunu yapmazsan O’nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur mealindeki 67. ayeti nazil olur. Bu ayet nazil olduğu zaman Hacc kafilesini Kadiri Humda toplar ve: “Men kuntu mevlahu fehuvê Aliyyun mevlahu=Ben kimin mevlası isem Ali de onun Mevlasıdır.” diyerek Ali’nin imametini ilan eder. Ayetin iniş sebebini Resulullah, “ümrnet Ali’nin velayetini kabul etmez de dinden çıkar endişesiyle gizlemiştir.” denilir. [Kuleynî, “el-Kafi”, c. I, s. 289.]
23. Bu yüzden Şia, sahabenin çoğunun kafir olduklarını iddia ederler.
24. Kuleynî, “a. g. e.”, c. II, s. 220; Tacuddin Şairî, Camiu’l-Ahbâr, s. 95.
25. Nehcül-belağa (şerh; Muhammed Abduh), s. 530.
26. el-Kuleynî, “a. g. e.”, II/220.
27. Bkz. A’raf, 7/123-126.
28. Hasan Onat, Şia’nın Kur’an, İmamet ve Takiyye Anlayışı, Ankara, 1984, s. 144.
29. İbn Bâbeveyh el-Kummî, a.g.e., s. 127.
30. Kuleynî, a.g.e., “Babut-Takiyye”, II/223.
31. Kuleynî, a.g.e., “Babut-Takiyye”, II/220-222..
32. Bkz. Onat, Hasan, “Emevîler Devri Şiî Hareketleri ve Günümüz Şiîliği”, s. 187.
33. Müsevî, el Mûsa, “et-Takiyye ve’l İsmê ve’l-İlham Inde’s-Şia el-İmâmiyye, Milletlerarası Tarihte ve Günümüzde Şiîlik Sempozyumu”, I. Baskı, İstanbul 1993, s. 739-743.
34. Annesinin annesi, Abdurrahmân bin Ebû Bekir’in kızı Esmâ’dır.
35. Müsevî, “a. g. e.”, s. 743.
36. Müsevî, “Eş-Şia ve’t-Tashîh”, Kahire, II. Baskı., 1409/1989, s. 52-59.
37. Musa el-Musevi, “a.g.e.”, s. 278.
38. Gölpınarlı, Abdülbaki, “Tarih Boyunca İslam Mezhepleri ve Şiîlik”, Der Yay., İstanbul 1987, s. 561.
39. Onat, “a. g. e.”, s. 186-187
40. Zahir, “a. g. e.”, s. 140.
41. Çift kişilik sergileyen davranışlarından örnek verirsek: Şia’yla Sünnî’nin karışık olduğu bir toplumda Câmiye girdiğiniz zaman takiiyenin sunduğu şu tabloyla çok karşılaşılır: Şiadan bazıları Sünnî imama uymasa da birçoğu uyup namaz kıyorlar, ama evlerine döndüklerinde bu namazları tekrar kıyorlar. Bunu da elbette Şia imamlarına nispet edilen takiiye prensibine dayanarak yapıyorlar. Müslümanları kandırmak hatta herhangi birini kandırmak, insan fıtratı/tabiatıyla çeliştiği gibi, Kur’an’da da lanetlemektedir: Yalanlanlar uydurup duran ve sahtekarlık yapan herkese yazıklar olsun! (Câsiye 45/7)